

DESPRE VÂRȘEȚ

Numele orașului pentru prima dată apare în anul 1427 sub denumirea de PODVRȘANE. La sfârșitul secolului XVI apar toponimele VARSOCZ (VARȘOȚ), VERSECZ (VERȘEȚ), VIRSICZA (VIRȘCA). În anul 1694 VERSOCZ (VERȘOȚ) și în anul 1704 VARSACZ (VARȘAȚ).

Primele așezări apar în neolit, în perioada pietrei cioplite, cea ce mărturisesc descoperirile arheologice. Așezările omenești primesc caracter mai trainic cu venirea slavilor (Evul mediu târziu) pe aceste meleaguri, iar înaintea lor aici au trăit tracii, celții, schiții, dacii, romanii, gepizii, avarii și alții.

Pe lângă dezvoltarea economică, în Vârșeț se dezvoltă meșteșugurile și comerțul astfel că orașul devine tot mai mult un centru cultural și de învățământ. În a doua jumătate a secolului XVIII se deschide prima farmacie „la Mântuitorul”, poșta, se înființează prima școală primară, s-a ridicat clădirea Magistratului adică „Municipiul”. Apoi în anul 1757 s-a clădit Palatul Eparhial, Biserica Adormirii Maicii Domnului (1766), Biserica Mare Sabornicească (1785). Cele mai mari merite pentru înființarea Școlii Gramaticale a avut episcopul Josif Jovanović Šakabenta (1790). Primele spectacole de teatru au avut loc la Vârșeț încă în anul 1793 și au fost realizate de elevii Școlii Gramaticale, iar în anterior au venit și teatrele din Timișoara.

Vârșețul este ridicat pe șesul Banatului la poalele munților, și se găsește la 45° 7' 30'' latitudine nord și 29° 19' 30'' longitudine est.

Este localizat pe marginea depresiunii Panonice la poalele munților și depărtat de frontiera cu România 14km. Prin Vârșeț trece calea ferată internațională Viena-Budapesta-Belgrad-București. Pe teritoriul ei trăiesc 54.396 de locuitori astfel că prezintă o societate multinațională, cu 16 națiuni. Cei mai numeroși sunt sârbii 39.418 (72,5%) apoi românii 5.913 (10,8%) și maghiarii 2.619 (4,8%).

STEMA VÂRȘEȚULUI

Această stemă pentru prima oară apare pe Carta Economică din 1804. Inscricția în cerc, SIGILLUM PRIVILEGIATAE COMMUNITATIS VERSCHEZ înseamnă SIGILIUL COMUNEI PRIVILEGIATE VÂRȘEȚ. Acest sigiliu din 1964 prin statut a fost determinat ca stema orașului.

CASA ORAȘULUI

Vârșețul a primit casa orașului în 1795 după ce s-au unit două comune – Vârșețul sârb și Vârșețul german într-un oraș care din 1717 au existat ca părți aparte. Cu dezvoltarea de apoi, reprezentanții orașului răscumpără întregul complex de clădiri din jur. La propunerea prefectului Aleksandar Stojaković în 1859 a început să se clădească o nouă clădire. Noua clădire este clădită în stilul neogotic, iar în temeliile ei s-a depus un memorial, scris în limba sârbă și latină, semnat de către cei mai distinși cetățeni din Vârșeț.

PALATUL EPARHIEI DE BANAT

După reîntoarcerea vechii Episcopii de Vârșeț din Caransebeș la Vârșeț, prin interveția Episcopului de Vârșeț Jovan Georgievic, a început clădirea Palatului Episcopal la Vârșeț, ca rezidența episcopului de Vârșeț. Pe data de 8 mai 1757 s-au sfințit temeliile clădirii palatului, iar din mila lui Dumnezeu, mulțumită ctitorilor din Vârșeț și ctitorului Episcopului Jovan Georgievic, în anul Domnului 1763 s-a terminat construcția. Proiectul a fost realizat în stil de baroc. În interiorul palatului este amplasată capela închinată Soborului Sf. Arhanghel Mihail și Gavril. În capelă se găsește icoana făcătoare de minuni Preasfintei Născătoare de Dumnezeu numită de Vinča – Bezdin.

PREASFÎNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU DE VINÇA – BEZDIN

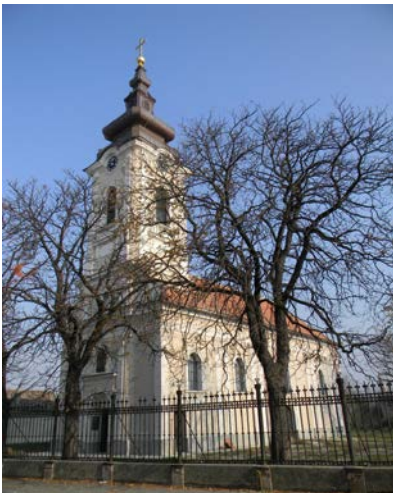
În capela Palatului Eparhial de Banat, lângă iconostas se găsește icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu așa numită de Vinča – Bezdin. Icoana este pictată în Rusia în perioada dintre secolul XV și XVI. Prima denumire a fost „Născătoarea de Dumnezeu de Vladimirsk“. Sfântul obraz Născătoarei de Dumnezeu este împodobit cu pietre prețioase. În partea de jos a icoanei, pe o placă de argint, este gravată rugăciunea patriarhului Arsenije IV Šakabenta.

BISERICA SABORNICEASCĂ (CATEDRALA)

Cea mai veche biserică din Vârșet, a fost clădită pe timpul Episcopului Nikola Dimitrijević. Acest sfânt lăcaș a împodobit pictorii și artiștii noștri recunoscuți. Iconostasul a fost pictat de către Pavel Đurković, iar autorul gravurilor în lemn era Aksentije Marković care a împodobit tronul Născătoarei de Dumnezeu. Pereții și svodul au pictat Simeon Jakšić și Mihajlo Popović. Nikola Nešković a pictat icoanele de adorare și sărutare. Unul din cei mai renumiți pictori de pe meleagurile noastre Paja Jovanović a dăruit acestuia acestui sfânt lăcaș două icoane artistice și estetic foarte valoroase, Sfântul Nicolae mântuiește pe cei osândiți și Sfânta Anghelina.

BISERICA ADORMIRII MAICII DOMNULUI

Această biserică a fost zidită în anul 1768 pe timpul episcopului Jovan Đorđević iar în anul 1775 a fost târnosit de către vlădica Vikentije Popović. Acest hram este dedicat Adormirii Maicii Domnului și vârșețenii îl numesc Biserica Mică. Ctitorul acestei biserici a fost bogatul om de afaceri hagi Aleksa Nikolić. Iconostasul a lucrat Arsenije Teodorović iar gravurile în lemn Pantelejmon Nikolajević.

SFÂNTUL TEODOR DE VÂRȘEȚ

Una din cele mai mari valori ale Vârșetului este Sfântul Teodor de Vârșeț, mucenic canonizat în anul 1994. Vlădica Teodor Nestorović în anul 1594 a ridicat bănațenii la răscoală împotriva turcilor, sub steagul cu chipul lui Sfântul Sava. Vlădica a fost prins de către aga de Timișoara și a fost jupuit de viu. Canonizarea a fost proclamată pe 29 mai 1994 la Vârșeț în anul 2002 s-a sfințit hramul dedicat acestui Sfânt.

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

Prin stăruința protoiereului Traian Oprea, a directorului băncii române dr. Petru Țepeneaga ca și a celor optzeci de ctitori, în anul 1913 s-a ridicat Biserica Ortodoxă Română. Biserica este închinată Înalțării Domnului. Biserica a fost pictată de pictorul Virgil Simionescu iar gravurile în lemn le-au efectuat frații Nistor și Iosif Bosioc.

MĂNĂSTIREA MESICI

Se presupune că a ridicat-o cineva din familia Branković în secolul XV. Ca ctitor în biserica Mănăstirii, pe frescă apare despotul Jovan Branković. Biserica e clădită în stil clasic, bizantin, cu cupolă și străni dreptunghiulare, sub influența stilului morav. În veacul XVIII Mănăstirea primește aspectul reprezentativ care îl păstrează până azi, conacul a fost zidit în stil clasic, iar hramului sa anexat un nou pridvor și o clopotniță în stil baroc. Pe pereți se deosebesc trei straturi de fresci, care au apărut în perioada din secolul XVI până în secolul XIX. În Biserica din Mănăstirea Mesici, pe lângă multe alte icoane, aici se găsește și icoana căreia se dă atenție deosebită crezând-o ca făcătoare de minuni, expusă pe tronul Născătoarei de Dumnezeu, cunoscută sub denumirea "Dostojno jest", adică "Cuvine se cu adevărat". De origine este de pe Atos iar în Mănăstirea Mesici a ajuns în anul 1803.

PREASFÂNTA NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU „CUVINE SE CU ADEVĂRAT“

Puțin este cunoscut că mănăstirea Mesici este sub ocrotirea Sfântului obraz Născătoarei de Dumnezeu de pe icoana făcătoare de minuni numită „Cuvine se cu adevărat“. După tradiție, s-a considerat ca această icoană are puteri ocrotitoare și de tămăduire, cea ce se consideră și până azi. Icoana este pictată în stil de baroc levantin cu accent bizantin. Pe această icoană este uimitoare blândețea iluminată a fețelor, blândețe aparte din care se pare că pătrund binefacerile cerului.

MĂNĂSTIREA SREDIȘTE

Mănăstirea primară a fost ridicată în secolul XV, ca ctitoria a lui Jovan Branković. Prin Ordonanța Imperială din secolul XVIII Mănăstirea Srediște, cu încă câteva mănăstiri din Eparhia de Vârșeț încetează să existe. Reînnoirea mănăstirii începe în anul 1995 cu binecuvântarea Episcopului de Banat domnul Hrizostom. Biserica mănăstirii este închinată Praznicului (Înjumătățimea Înzecimii).

BISERICA RIMO-CATOLICĂ

Preafrumosul hram catolic, dedicat Sfântului Gerhard, a fost ridicat în anul 1863 pe temeliele unei biserici catolice mai mici, și care de fapt mai înainte a fost un templu ortodox renovat. Sub controlul lui Ernst Svoboda biserica este clădită în stil neogotic de către arhitectul Jovan Bibl, iar lucrările le-a efectuat Franc Brandais din Vârșeț. Karlo Gajger din Viena pe altar l-a pictat pe Sfântului Gerhard (1863). C. Guc din capitala Austriei în anul 1869 a pictat altarul Sfintei Treimi. Decorațiile interiorului sunt opera pictorului Antal Sirmaia din Peșta.

BISERICA SFINTEI CRUCI

Cel mai vechi hram catolic în Banat se găsește deasupra orașului Vârșeț, pe dealul Misa. După Culă, aceasta este cea mai veche edificăție păstrată în acest oraș. Biserica este zidită din anul 1720 până la 1739. În toamna anului 1739 populația catolică a hotărât să clădească o capelă închinată în cinstea lui Sfântul Rok, ocrotitor al bolii de ciuma, deoarece în anul acela, orașul a fost cuprins de o epidemie de ciumă, după ce a fost pustiit de turci.

CULA VÂRȘEȚULUI

Această preafrumoasă fortăreață este simbolul orașului și a împrejurimii lui. Pe semne că a clădit-o despotul Đurađ Branković în anul 1439. Cetatea este clădită pe deal înalt 399m. Pe lângă această donjon culă, care este păstrată, a existat și o culă mai mică clădită ca semicerc. Înălțimea pereților externi este de 19,58m, iar părțile laterale sunt de lățime 13,80m și 11m. După Pacea stabilită la Karlovac în anul 1701 a început ruinarea ei, așa că nu s-a mai putut folosi în scop militar.

MUZEUL ORAȘULUI VÂRȘEȚ

Prima expoziție publică a fost deschisă în anul 1896 în clădirea „Konkordija” iar doi ani înainte de aceasta a început astrângerea materialului pentru expoziție. Muzeul și astăzi are riznițe bogate în secțiunile de arheologie, artă și natură. Muzeul se poate mândri de colecțiile memoriale „Sećanje na Paju Jovanovića”, „Muzej zdravstvene kulture” expus în galeria „Apoteka na stepenicama”.

TEATRUL POPULAR „STERIJA”

pozorišna jesen“.

Elevii școlii populare din Vârșeț sub dirijarea magistrului Krekić în septembrie 1792 au prezentat trei comedii. Această dată festivă se consideră ca începutul vieții de teatru la sârbi. În decursul secolului XIX la Vârșeț vin teatrele germane din Timișoara, apoi trupe de teatru călătore din Viena, Budapesta, Arad... Primul teatru profesionist care funcționează și astăzi datează din 2 ianuarie 1945. Prima piesă de teatru a avut loc pe data de 10 februarie 1945, a autorului Sterija sub denumirea „Tvrđica.” La Vârșeț în fiecare toamnă se întreprinde manifestația zilelor de teatru clasic „Vršačka

BIBLIOTECA ORAȘULUI

Ca bibliotecă publică și școlară a orașului, a înființat-o în anul 1887 Feliks Mileker. Biblioteca orașului este una din cele mai vechi în țară și prezintă continuarea activității „Srpske kasine” (1838) i „Srpske čitaonice” (1840). Biblioteca a dispus de un fond de aproximativ 40.000 de cărți care pe parcurs a crescut la peste 200.000 de titluri. Biblioteca este încadrată în catalogul central electronic COBISS, astfel că fondul de cărți poate fi accesibil tuturor cititorilor.

FARAMACIA PE TREPTE

Datează din a doua jumătate a secolului XVIII și în ea în anul 1784 a fost deschisă prima farmacie „Kod spasitelja”. Azi, aici se află colecția memorială „Sećanje na Paju Jovanovića” și expoziția arheologică „De la praistorie până la Evul mediu”

PARCUL ORAȘULUI

Este unul din cele mai vechi parcuri în Serbia. În anul 2000 a fost proclamata monument al naturii deoarece aparține categoriei de bogății naturale foarte importante. Ocupă un spațiu de aproape șase hectare și este proiectat în stil mixt, cu runde de flori proiectat în stil francez și copaci, iarba și tufe proiectate în stil englez.

ZONĂ PENTRU PIETONI

Locul unde se întâlneau orășenii de secole întregi și-a schimbat aspectul, rolul... Mai întâi acolo era piață, piață publică, eșafod, calea principală prin centrul orașului. Astăzi din nou piață publică, adică zonă pentru pietoni cu înfățișare modernă, pavată, cu trei fontane cu stejari și cafenele cu terase, ceas în centrul orașului și o prefrumoasă cruce albă în centrul orașului.

ZILELE CULESULUI DE STRUGURI

„drumul vinului“.

Este cea mai veche manifestație de acest gen în țara noastră și datează din vechime căci tradiția cultivării viței de vie pe aceste meleaguri provine din timpul dacilor și romanilor și durează până astăzi. Având în vedere faptul că Vârșetul este cunoscut după vin, pentru toți iubitorii de vin bun și struguri în fiecare an tradițional se întereține manifestația sub denumirea de „Grožđebal“ sau „Balul strugurilor“ care are loc în al treilea week-end al luni septembrie. În aceste zile se pot vizita numeroase manifestări culturale și sportive, expoziții de struguri și vin. Cu noi puteți pleca pe cunoscutul

PODGORIILE DIN VÂRȘET

Meleagurile acestea prezintă condiții ideale pentru cultivarea viței de vie adică pentru viticultrură. Încă de pe timpul triburilor dace și sarmate a fost cunoscută cultivarea viței de vie, dar de sigur că și romanii s-au ocupat de cultivarea acestei culturi. La curtea regelui maghiar Vladislav II, în anul 1494 un butoi de vin din Vârșet, s-a cumpărat cu notele prețul de zece galbeni și jumătate. Autorul notelor de călătorie Evlija Kelebia în notele sale semnează: „în partea de Est a acestui oraș, mai sus spre orașul vechi, se întind dealuri sădite cu vița de vie. Strugurii de culoarea rubinului sunt foarte gustoși...”

CENTRUL SPORTIV MILLENNIUM

Centrul Millennium reprezintă un centru sportiv unic. Sala de sporturi are suprafața de 4000m² cu teren sportiv a cărui dimensiuni sunt de 50x30 și înălțimea 14 metri astfel că aici, pe lângă manifestații sportive, se pot desfășura și concerte, revii, târguri... Capacitatea sălii este de 3600 de locuri. Sala de congres este proiectată și clădită după standarde înalte, ca o sală multifuncțională cu 530 de locuri, cu două nivele, suprafață de 3.080m² cu un audio – video program modern în care se întrețin seminare, opere, spectacole de teatru, de cinematograf, concerte de muzică clasică, jazz, etno-muzică, pop muzică...

LACUL ORAȘULUI

Pe baza analizei Institutului pentru protecția sănătății din Serbia s-a descoperit că în lacul orașului se revarsă apa de mare de la adâncime de 200 metri, în stare diluată cu raportul de unu față de patru. Apa este bogată cu iod, sulfăți, magneziu, calciu și are temperatura constată de 25 de grade. Izvorul se reînnoiește ca resurs, apa este sterilă, de calitate înaltă, fără bacterii și datează de peste câteva milioane de ani.